

עפ"א 20643/12/17 - הוועדה המקומית לתכנון ובנייה "שפלת הגליל" נגד מחמוד מוראד

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"א 20643-12-17 ועדה מקומית לתכנון ובנייה שפלת הגליל נ' מוראד
תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת רונית בש
המערכת
נגד
המשיב
מחמוד מוראד

פסק דין

1. ערעור הוועדה המקומית לתכנון ובנייה "שפלת הגליל" (להלן: המערערת) על קולת גזר הדין של בית משפט השלום בעכו, כב' השופט וויליאם חאמד (להלן: בית משפט קמא) שניתן ביום 25.10.17 בתיק תו"ב 50561-02-15 (להלן: גזר הדין). המשיב הורשע, על פי הודאתו, בביצוע עבירה של אי קיום צו הריסה שיפוטי, לפי סעיף 210 לחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965 (להלן: חוק התכנון והבנייה) ועבירה של שימוש חורג ללא היתר במקרקעין, לפי סעיף 204 (א) לחוק התכנון והבנייה. צו ההריסה השיפוטי שהופר נכנס לתוקף ביום 6.12.13 ועניינו בנייה שהוקמה שלא כדין ע"י המשיב בהיקף של 397 מ"ר לערך (להלן: צו ההריסה או הצו). אף העבירה של שימוש חורג ללא היתר במקרקעין מתייחסת לבנייה הנ"ל.

גזר הדין

2. בית משפט קמא ציין בגזר הדין, בצד הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, את הערכים שנפגעו מביצוע העבירה וביניהם הפגיעה בשלטון החוק והמערך התכנוני. הוטעם בנקודה זו, כי המשיב הפר את הצו במשך תקופה ניכרת של מספר שנים, תוך שישב בחיבוק ידיים עד שהחל כחודש לפני מתן גזר הדין בנקיטת הליך תכנוני. בית משפט קמא קבע מתחם עונש הולם הכולל רכיב של קנס כספי בסך של 15,000 ₪ עד 35,000 ₪, חתימה על התחייבות כספית ומאסר על תנאי.

3. במסגרת הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, ציין בית משפט קמא בגזר הדין את הרשעותיו הקודמות של המשיב, לרבות בעבירות דומות, וכן את הודאתו ויתר נסיבותיו האישיות, כנטען על ידי הסנגור. בסופו של דבר, הושת על המשיב קנס כספי בסך 20,000 ₪, חתימה על התחייבות כספית בסך 10,000 ₪ ומאסר על תנאי לתקופה של חודשיים למשך 3 שנים.

נימוקי הודעת הערעור

4. לטענת המערערת, בית משפט קמא חרג לקולה ממתחם העונש ההולם שאינו תואם, לדידה, את נסיבות ביצוע העבירה ובכללן את היקף הבניה העצום וחומרת העבירה. המערערת סבורה, כי דווקא במקרה דנן הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, כפי שצוינו על ידי בית משפט קמא, מצדיקות החמרה בעונשו של המשיב. בנקודה זו מדגישה המערערת כי המשיב ישב שנים רבות בחיבוק ידיים ולא פעל לקידום היתר הבנייה, לא קיים את צו ההריסה ואף לא הגיש בקשת ארכה לביצועו.

5. המערערת מוסיפה וטוענת, כי במסגרת הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, שנשקלו לקולה, ציין בית משפט קמא אך את העובדה שהמשיב החל בהליך לגליזציה לבניה כחודש עובר לגזר הדין, וכן את יתר הנסיבות של המשיב, וביניהן הרשעותיו הקודמות בעבירות דומות והודאתו בביצוע העבירה. הוטעם כי הראיה היחידה שהוגשה מטעם המשיב באשר למצבו הכלכלי היא אישור זכאות לגמלת הבטחת הכנסה, שאין בה כדי להעיד בדבר מצבו הכלכלי של המשיב, זאת ובעיקר נוכח היקף הבניה המעיד, כשלעצמו, על יכולת כלכלית בלתי מבוטלת.

6. המערערת מוסיפה וטוענת, כי גם אם בית משפט קמא מצא בנימוקים אלו טעמים להשתת עונש של מאסר על תנאי בלבד, הרי שאין בהם די להקלה כלשהי בענישה הכספית, שחייבת להיות מחמירה בשים לב לעובדה שהמשיב ממשיך גם כיום להפר את צו ההריסה, ונמנע מלהרוס את הבנייה כאשר אין בידו היתר בנייה. המערערת מדגישה, כי אין כיום בפני הוועדה כל בקשה תקפה לקבלת היתר לבנייה, מה גם שהתנהלות המשיב לאורך השנים מלמדת על כך שהעונש שהושת עליו במסגרת ההליך הראשון לא הרתיע אותו מלבצע שוב את העבירה של אי קיום צו הריסה.

7. המערערת מבהירה, כי הקלה בעונשו של המשיב שולחת מסר נרפה לציבור הרחב באשר ל"מחיר הזול" העומד לצד המשך ביצוען של עבירות בנייה ואי קיום צווים שיפוטניים.

8. המערערת מציינת, כי בטיעוניה לעונש בפני בית משפט קמא טענה למתחם עונש הולם, הנע בין 50,000 ₪ ל- 70,000 ₪, לצד חתימה על התחייבות כספית משמעותית ומרתיעה. הובהר, כי בטיעוניה למתחם הנ"ל נשקלו על ידי המערערת מכלול השיקולים הרלוונטיים, כמו גם העובדה שמתבקש אך רכיב של מאסר על תנאי.

9. המערערת סבורה, כי בקביעת מתחם העונש ההולם צריך היה בית משפט קמא לשקול את העובדה שקנס בגובה של 20,000 ₪ שהושת על המשיב במסגרת ההליך הקודם, לא הרתיעו. על כן, לדעת המערערת, על הענישה להיות מדורגת, זאת אף ללא כל קשר לעניין השתת המאסר על תנאי בלבד. המערערת סבורה, כי גובה הקנס שהושת על המשיב לא מגלם בחובו את היקף הבנייה הרחב וכן את העובדה שצו ההריסה מופר תקופה נמשכת של כ- 7 שנים, מה גם שהפרת הצו נמשכת גם כיום.

10. באשר לגובה ההתחייבות הכספית בסך 10,000 ₪, שהושתה על המשיב, נטען כי גם כאן בית משפט קמא הקל עם המשיב יתר על המידה, וכי אין בסכום הנ"ל כדי ליצור הרתעה ממשית כלפי המשיב. המערערת סבורה, כי

התחייבות משמעותית ומרתיעה לא יכולה ליפול מגובה הקנס הנוכחי, ועליה להיות אף גבוהה מכך.

11. אשר על כן, עותרת המערערת כי בית המשפט יתערב בגזר הדין של בית משפט קמא, ויקבע כי בנוסף לעונש המאסר על תנאי שנפסק, יוטל על המשיב קנס בגובה מתחם העונש ההולם לו עתרה המערערת בטיעוניה בפני בית משפט קמא, קרי: קנס כספי הנע בין 50,000 ₪ ל- 70,000 ₪, זאת בצד חתימה על התחייבות כספית כבדה ומשמעותית שתנוע בין גובה הקנס שייפסק בערעור ועד כפל סכום הקנס הנ"ל.

תמצית טיעוני באי כוח הצדדים בדיון

12. בדיון בפניי היום חזר ב"כ המערערת על נימוקי הודעת הערעור, תוך שהדגיש כי בית המשפט העליון ציין, בשורה של פסקי דין, כי יש לגזור עונש של מאסר בפועל אף בגין אי קיום צו שיפוטי בפעם הראשונה, זאת לצד קביעה כי ראוי שהקנסות המושגים בגין העבירה הנ"ל, יהיו משמעותיים, מכבידים ומרתיעים. עוד נטען ע"י ב"כ המערערת, כי לא חלה התקדמות בהליך הרישוי של הבנייה הבלתי חוקית והשימוש בה, שכן לא הוגשה בפני המערערת בקשה לקבלת היתר. כן טען ב"כ המערערת, כי כיום ממשיך המשיב להפר את הצו השיפוטי ולהשתמש שלא כדין בבנייה הלא חוקית. באשר להתחייבות הכספית, נטען כי ההתחייבות הכספית בסך 10,000 ₪, שהושתה ע"י בית משפט קמא, אינה מהווה משום גורם של הרתעה כלפי המשיב וכי יש להחמיר גם ברכיב ההתחייבות הכספית, באופן שיכלול סכום גבוה יותר. בסיכומי של דבר, ובהסתמך על פסיקה שניתנה במקרים אחרים, ביקש ב"כ המערערת לקבל את הערעור.

13. באת כוח המשיב ביקשה לדחות את הערעור בתיק זה, תוך שציינה, בראש ובראשונה, כי הערעור הוגש באיחור בשל התרשלות המערערת, דבר שהסב, לשיטתה של ב"כ המשיב, עינוי דין למשיב המצדיק את דחיית הערעור. באת כוח המשיב הדגישה את מצבו הכלכלי הקשה של המשיב, שהינו כיום בן 65 ומתפרנס מקצבת הבטחת הכנסה. לטענתה, חלפו שנים רבות מאז ביצוע הבנייה הלא חוקית, וכיום מצוי המשיב במצב כספי קשה בהיותו מובטל. בנקודה זו טענה באת כוח המשיב, כי יש להתחשב מכוח סעיף 40 ח' לחוק העונשין, התשל"ז-1977, במצבו הכלכלי של נאשם במסגרת קביעת מתחם העונש ההולם. עוד נטען ע"י באת כוח המשיב, כי העונש שהושת ע"י בית משפט קמא הולם את העונש שיש לגזור על מי שנצטווה לראשונה להרוס את ביתו. באת כוח המשיב הוסיפה וטענה, כי מפיו של המשיב עולה, כי המהנדס עדכן אותו בדבר עריכת תכניות חדשות במסגרת הליך הכשרת הבנייה. צוין כי הבית שנבנה ע"י המשיב משמש, לצרכי מגורים, את כל משפחתו המורחבת. באת כוח המשיב ביקשה, בסיכומי של דבר ולאחר שהפנתה לפסיקה, לדחות את הערעור בתיק זה, תוך שטענה כי לא מדובר במקרה חריג וקיצוני, המצדיק התערבות ערכאת הערעור בגזר דינו של בימ"ש קמא.

דיון והכרעה

14. המשיב הורשע, כאמור, בביצוע עבירה שעניינה אי קיום צו שיפוטי, אשר הורה למשיב להרוס עד ליום 6.12.13 בנייה נרחבת שנבנתה למגורים, בהיקף של כ- 397 מ"ר, ללא היתר כדין. בצד העבירה הנ"ל הורשע, כאמור, המשיב גם בביצוע עבירה של שימוש ללא היתר כדין בבנייה הנ"ל. יודגש בנקודה זו, כי עסקינן במבנה גדול ורחב היקף, כפי

שמצטייר מהתמונה שהוגשה במסגרת ההליך בבימ"ש קמא. העבירות בהן הורשע המשיב פוגעות לא רק במערך התכנוני במדינת ישראל, כי אם גם בשלטון החוק, זאת כפי שעולה מדבריו הבאים של בית המשפט העליון, שנאמר ברע"פ 5587/17 סובחי עיסא נ' הוועדה המקומית לתכנון ובנייה "מבוא העמקים" (30/11/17): "בית משפט זה נדרש, לא אחת, לתופעת הבניה הבלתי חוקית בישראל, ואף הגדירה כ"מכת מדינה", שאינה רק חותרת תחת עקרונות התכנון והבניה, אלא שיש גם לראותה כפגיעה בצווי בתי המשפט וזלזול בשלטון החוק (ראו: רע"פ 5545/11 יאסין נ' הוועדה המקומית לתכנון ובניה לב הגליל [פורסם בנבו] (02.08.2011)). ככלל, נקיטת גישה סלחנית ביחס לעבירות מעין אלה, יש בה כדי להעביר מסר שלילי, לפיו זלזול והפרה חוזרת ונשנית של צווים שיפוטיים, יזכו לענישה מקלה".

15. בית המשפט העליון, בשורה של פסקי דין, הדגיש את חומרת העבירה שעניינה אי קיום צו שיפוטי, בציינו כי עבירה זו מבטאת זלזול של ממש בשלטון החוק ובהחלטותיו של בית המשפט. לצד קביעה זו, אושרו, במקרים מתאימים, גם עונשי מאסר בפועל שהושתו על מבצעי העבירה הנ"ל. להמחשת האמור לעיל יפים דבריו הבאים של בית המשפט העליון ברע"פ 2448/14 מנחם נחמיאס נ' מדינת ישראל הועדה המחוזית לתכנון ובניה (10/4/14): "בית משפט זה עמד לא אחת על החומרה שבהפרת דיני התכנון והבניה. בפרט הודגשה בפסיקת בית משפט זה חומרתה של העבירה לפי סעיף 210 לחוק התכנון והבניה, שביצועה - על דרך של אי-קיום הצו השיפוטי - מבטאת זלזול מופגן בשלטון החוק ובהחלטות שיפוטיות (עיינו: רע"פ 4169/12 דן מחיזור בע"מ נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (8.7.2013) והאסמכתאות הנזכרות שם). העונש של תשעה חודשי מאסר בפועל, אשר הושת על המבקש (לצד עונשים נלווים), נושק, אמנם, לרף הגבוה של שנת המאסר הקבועה בסעיף 210 לחוק התכנון והבניה, אך כמוהם גם עבירותיו של המבקש, אשר הציבו רף גבוה בהתעלמות ממערכת אכיפת חוקי התכנון והבניה (ראו והשוו: דברי חברי, השופט ס' ג'ובראן ב-רע"פ 500/07 נסאר נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (5.9.2007)); עוד עיינו והשוו: עניין מודלג; רע"פ 4534/09 ג'רוסנ' הועדה המחוזית לתכנון ולבניה צפון [פורסם בנבו] (3.6.2009)".

16. ומהתם להכא:

עסקינן במשיב המשתמש במשך תקופה ניכרת, לצרכי מגורים, במבנה לא חוקי ששטחו נרחב, ובד בבד, מפר במשך שנים את הצו השיפוטי שהורה לו, כאמור, להרוס את המבנה הנ"ל. כאן אציין כי הדין עם בא כוח המערערת, בטיעונו בפניי היום, לפיו לא חלה כל התקדמות בהליך הכשרת הבנייה, שכן לא הוגשה עד כה למערערת כל בקשה להכשרת הבנייה הלא חוקית, העומדת על תילה במשך זמן רב, ומבטאת בכך קביעת עובדה מוגמרת בשטח ע"י המשיב.

17. זאת ועוד, עברו הפלילי של המשיב כולל בחובו הרשעות קודמות בשתי עבירות של אי קיום צו שיפוטי, זאת בנוסף לעבירה של ביצוע עבודות ללא היתר. הרשעותיו הקודמות הנ"ל של המשיב ממחישות את זלזולו בשלטון החוק והמשפט במדינתנו.

18. לפיכך, היה מקום להשית על המשיב קנס כספי בסכום הגבוה מסכום הקנס שהושת עליו בתיק הקודם בו הורשע בגין ביצוע הבניה הלא חוקית, וזאת כפי שנטען, ובצדק, בהודעת הערעור בתיק זה. בנקודה זו יובהר, כי אין בכך שהמערערת איחרה אך יום אחד בהגשת הערעור בתיק זה, כדי להצדיק את דחיית ערעורה, שכן מדובר באיחור מזערי

שאינו מגלם בחובו עינני דין למשיב או כל פגיעה אחרת בו. עוד אוסיף, כי אין בכך שהמשיב מתפרנס כיום מהבטחת הכנסה כדי להצדיק את דחיית הערעור בתיק זה, זאת בהינתן העובדה שעסקינן במשיב שבנה בזמנו את המבנה הלא חוקי בשטח רחב היקף, דבר שהיה כרוך בעלויות כספיות משמעותיות. כיום המשיב ממשיך לעשות שימוש, ללא היתר כדין, באותו מבנה וממשיך להפר את הצו השיפוטי שהורה לו להרוס אותו. השתת קנס כספי משמעותי על מי שמורשע בעבירות נגד חוקי התכנון והבנייה נועדה כדי להפוך את ביצוע העבירות לבלתי כדאיות מבחינה כלכלית ולהיאבק בעבירות אלו, שהפכו, למרבה הצער, לחזון נפרץ בימינו (ראו: רע"פ 6666/05 מריסאת נ' מדינת ישראל (17.5.2006) וכן רע"פ 8701/08 וונש נ' הוועדה המקומית לתכנון ובנייה (3.6.2009)).

19. אף ההתחייבות הכספית, שהושתה על המשיב, הינה בסכום נמוך של 10,000 ₪. אין בהתחייבות כספית בסכום זה כדי להרתיע את המשיב לבל ימשיך לבצע את העבירות שבפנינו. אי לכך, ובהינתן חומרת נסיבות העניין, כמתואר לעיל, הרי שיש מקום להחמיר גם בגובה סכום ההתחייבות הכספית.

20. עם זאת, מן הראוי לציין כי ההלכה של בית המשפט העליון קובעת, כי ערכאת הערעור אינה נוטה למצות את הדין עם הנאשם (ראו למשל: ע"פ 5750/16 מדינת ישראל נ' חשאן פסקה 10 (23.4.2017); ע"פ 6720/16 מדינת ישראל נ' פלוני פסקה 8 (7.3.2017); ע"פ 1079/16 מדינת ישראל נ' נחמן פסקה 28 (1.8.2016)). אי לכך, לא ימוצה הדין עם המשיב בתיק זה בקביעת גובה סכום הקנס הכספי וגובה סכום ההתחייבות הכספית, וזאת כפי שיובהר להלן.

21. בסיכומי של דבר, אני מחליטה לקבל את הערעור בתיק זה ובד בבד אני מטילה על המשיב את העונשים הבאים:

· קנס כספי בסכום של 30,000 ₪ או 300 ימי מאסר תמורתו.

המשיב יישא בתשלום הסכום הנ"ל ב-30 תשלומים חודשיים, שווים ורצופים, בסך 1,000 ₪, החל מיום 15/03/2018 ואילך.

בהינתן מצבו הכלכלי של המשיב, ולפנים משורת הדין, אני קובעת כי במידה וחלה תוספת פיגורים בגין אי תשלום במועד של הקנס שהושת בגזר דינו של בית משפט קמא - תבוטל תוספת זו.

· אני מורה למשיב לחתום במזכירות בית המשפט, תוך 10 ימים מיום קבלת פסק הדין, על התחייבות כספית בסכום של 30,000 ₪ להימנע, למשך 3 שנים, מלעבור עבירה בה הורשע ע"י בימ"ש קמא. במידה ולא תחתם ההתחייבות הכספית הנ"ל, ייאסר המשיב למשך 30 ימים.

· המאסר על תנאי שהושת בגזר הדין - יוותר על כנו.

המזכירות תמציא כדין העתק פסק דין זה לבאי כוח הצדדים ותוודא קבלתו על ידם.

ניתן היום, כ"א שבט תשע"ח, 06 פברואר 2018, בהעדר הצדדים.